

Datum
2022-03-15

Diarienummer
KLN-2022/210.8

Handläggare
Kajsa Öberg
Kajsa.oberg@huddinge.se

Klimat- och stadsmiljönämnden

Miljöbokslut 2021

Förslag till beslut

Klimat- och stadsmiljönämnden hemställer kommunfullmäktige om att besluta godkänna förslag till miljöbokslut för 2021, enligt bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2022.

Sammanfattning

I februari 2017 beslutade kommunfullmäktige om Miljöprogram 2017–2021. Syftet med miljöprogrammet är att peka ut riktningen för kommunens miljöarbete fram till år 2021. Miljöprogrammet ska följas upp varje år. Uppföljningen redovisas i Miljöbarometern som är kommunens webbaserade verktyg samt i ett miljöbokslut.

Miljöbokslutet 2021 redovisar resultat för samtliga mål och mått i miljöprogrammet där uppföljning sker. Uppföljningen visar att 17 mål har mycket god måluppfyllelse, 26 mål har god måluppfyllelse, 13 mål har godtagbar måluppfyllelse, 18 mål har ej godtagbar måluppfyllelse och 15 mål är svårbedömda.

Miljöprogrammets sex temaområden har även bedömts i sin helhet: Klimat och luft samt Biologisk mångfald och friluftsliv har god måluppfyllelse. Markanvändning och samhällsplanering, Informera och engagera och Gifter i miljön har godtagbar måluppfyllelse. Området Vatten har ej godtagbar måluppfyllelse. Bedömningen skiljer sig från föregående år då temaområdet Gifter i miljön gått från ej godtagbar måluppfyllelse till godtagbar måluppfyllelse.

Jämfört med 2020 är det 2021 sex fler mål som har fått mycket god måluppfyllelse, fyra färre mål har fått god måluppfyllelse, två fler mål har fått godtagbar måluppfyllelse och antalet svårbedömda mål har ökat något, från 14 till 15. Målen med ej godtagbar måluppfyllelse har minskat från 23 till 18 jämfört med fjolåret.

Huddinge kommun har fortfarande många mål som är långt ifrån att uppnås. Kommunen måste som helhet arbeta mer intensivt med miljö- och klimatfrågorna för att klara målen. Förvaltningen ser att särskilt fokus behöver läggas de

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Miljö- och bygglovsförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Hälsövägen 7
Flemingsberg

Tfn vxl 08-535 300 00

mbf@huddinge.se
www.huddinge.se

kommande åren på att uppnå god vattenstatus, uppnå klimatmålen för energianvändning i kommunens byggnader och att minska kommunens utsläpp från tjänsteresor, samt att uppnå målen relaterade till cirkularitet och ett hållbart resursutnyttjande.

En stor utmaning ligger i att även i framtiden bevara natur och biologisk mångfald samtidigt som kommunen växer och står inför stora samhällsbyggnadsprojekt.

Klimat- och stadsmiljönämnden föreslås hemställa kommunfullmäktige om att besluta att godkänna förvaltningens förslag till miljöbokslut för 2021.

Beskrivning av ärendet

Bakgrunden till ärendet är att kommunfullmäktige i februari 2017 fattade beslut om Miljöprogram 2017–2021. Syftet med miljöprogrammet är att peka ut riktningen för kommunens miljöarbete fram till år 2021. Detta för att uppnå globala och nationella miljömål samt målen i Hållbart Huddinge 2030. Miljöprogrammet ska följas upp varje år. Uppföljningen redovisas i kommunens webbaserade verktyg, Miljöbarometern, och i ett miljöbokslut.

Förvaltningens uppföljning av miljöprogrammet för 2021 visar att 17 mål har mycket god måluppfyllelse, 26 mål har god måluppfyllelse, 13 mål har godtagbar måluppfyllelse, 18 mål har ej godtagbar måluppfyllelse och 15 mål är svårbedömda. Vissa mål har dock målvärde som sträcker sig längre än programperioden, tex utsläppsmålen för koldioxid som sträcker sig till 2045, i dessa fall har förvaltningen gjort en bedömning av om målet kan förväntas bli uppfyllt utifrån nuvarande resultat och trend.

Miljöprogrammets sex temaområden har även bedömts i sin helhet: Klimat och luft samt Biologisk mångfald och friluftsliv har god måluppfyllelse. Markanvändning och samhällsplanering, Informera och engagera och Gifter i miljön har godtagbar måluppfyllelse. Området Vatten har ej godtagbar måluppfyllelse. Bedömningen skiljer sig från föregående år då temaområdet Gifter i miljön gått från ej godtagbar måluppfyllelse till godtagbar måluppfyllelse.

För **temaområdet Klimat och luft** är måluppfyllelsen som helhet God. De flesta målen har uppnåtts, eller bedöms kunna uppnås vid målåret om detta infaller efter programperiodens slut.

Nio mål är uppnådda eller förväntas bli uppnådda om målåret ligger längre fram i tiden (mål 1, 3, 4, 7, 8, 10, 12, 15 och 16). Fyra mål (mål 5, 6, 11 och 13) är delvis uppfyllda och tre mål är svårbedömda (mål 2, 9 och 14) då ingen ny data är tillgänglig.

Luftkvaliteten är god i Huddinge som helhet, både utifrån utsläpp av hälsoskadliga partiklar och kvävedioxid, förutom i de områden som ligger i omedelbar närhet av de stora vägarna E4/E20, Huddingevägen, RV 73 och Glömstavägen.

Vad gäller växthusgasutsläppen syns en positiv trend och kommunen har relativt låga utsläpp (1,38 ton/invånare vid senaste mätning 2019) som har minskat kontinuerligt under programperioden. Målet att nå 1 ton/invånare till 2030

bedöms vara inom räckhåll. Den samordnade varudistributionen inom Södertörn har varit ett väldigt lyckat projekt och utsläppen från varutransporterna har gått ner markant sedan det samarbetet började. Vad gäller målet om en fossiloberoende fordonsflotta till 2025 är kommunen på rätt väg. Det finns nu beslut om att alla förvaltningar senast 2022 ska ha en utfasningsplan för att nå målet. Kommunstyrelsens förvaltning är redan i mål. Viktigt framöver att inte bara fokusera på fordonet utan även bränsleanvändningen. Ett fordon som kan köras på etanol kan klassas som fossiloberoende, men i praktiken köras på fossilt drivmedel. Det kan i så fall motverka målet om att halvera utsläppen från tjänsteresor.

Vad gäller just tjänsteresor är det ett mål kommunen inte lyckats uppnå. Utsläppen är fortfarande höga, detta trots pandemi, distansarbete och väldigt få flygresor under 2021. Förvaltningen har under året initierat en dialog med HR-avdelningen vid kommunstyrelsens förvaltning kring en revidering av riktlinjerna för resor i tjänsten. Att i snabbare takt ställa om fordonsflottan till fossilfri samt flyga mindre är nödvändigt för att nå målet.

Målet att minska energianvändningen i kommunens fastighetsbestånd med 30 procent har länge varit en prioriterad fråga, men ett mål som tyvärr inte kunnat uppnås under perioden. Huga Bostäder AB och Huddinge Samhällsfastigheter AB har båda minskat sin användning med 21 procent från jämförelseåret 2010 respektive 2008. Huga minskade sin energianvändning med 2,6 procent 2021 jämfört med 2020. (Se mål 6 för åtgärder man genomfört). Även om vi inte uppnått målet om energieffektivisering i kommunens fastighetslokaler är trenden positiv och för varje år närmar vi oss målet. Takten behöver dock ökas och större insatser behöver göras under kommande programperiod för att nå målen.

Kommunen arbetar idag mer systematiskt med miljö- och klimatfrågor och har tagit kliv framåt under programperioden. På det stora hela är utvecklingen positiv för alla mål jämfört med programperiodens start. Takten i arbetet behöver emellertid ökas och nödvändiga satsningar under kommande programperiod skulle underlättas av att särskilda investeringsmedel avsattes för ändamålet.

För **temaområdet Vatten** är måluppfyllelsen i sin helhet ej godtagbar. Fyra av målen har god måluppfyllelse (mål 20, 21, 24 och 26), fem mål bedöms vara svåra att nå (mål 17, 18, 19, 22 och 25) och ett mål anses svårbedömt (mål 23).

Uppföljningen av miljöprogrammet visar att endast 5 av 13 sjöar och vattendrag i Huddinge uppfyller god ekologisk status. Övergödning är det största problemet i Huddinges sjöar och vattendrag, som framför allt orsakas av höga fosforhalter. Ingen av sjöarna uppnår god kemisk status. Likt i många andra kommuner finns stora utmaningar i att uppfylla miljökvalitetsnormen för god kemisk status eftersom halterna av miljögifter är för höga.

Kommunen har under 2021 förlängt de lokala åtgärdsplanerna för Trehörningen och Orlången till 2027 då betydelsefulla åtgärder kvarstår att genomföras. Under våren 2021 antogs ett lokalt åtgärdsprogram för Drevviken, i samarbete med Stockholms stad, Stockholm Vatten och Avfall AB, Tyresås vattenvårdsförbund samt Haninge och Tyresö kommun. Huddinge arbetar således aktivt med fem

åtgärdsprogram med målår 2027. När åtgärderna i respektive program genomförs kommer det att leda till att status för sjöarna förbättras. Det finns dock en inneboende tröghet i mark- och vattensystem som gör att det tar tid innan genomförda åtgärder får avsedd effekt på vattenstatusen.

Under hösten 2021 genomfördes aluminiumfällning av Magelungen, vilket förväntas innebära en minskad intern fosforbelastning, men provtagningen skedde innan sjön behandlades och resultat från detta ses därför först nästa år.

God måluppfyllelse kan ses för målen för minskat näringsläckage från jordbruket, återskapande av våtmarker och återskapande av vattenmiljöer. Även målet om inventering och åtgärdande av enskilda avlopp, som fortlöper till 2025 anses uppnått då det viktiga tillsynsarbetet ligger väl i fas 2021.

Arbetet för att uppnå god vattenstatus behöver intensifieras och ytterligare prioriteras de kommande åren, både med att genomföra nödvändiga åtgärder för att hantera effekterna av historiska utsläpp, men även för att förhindra nytillförsel av övergödning och miljöskadliga ämnen från avlopp och dagvatten. För att arbete ska genomföras krävs tydliga uppdrag, tillräckligt med avsatta medel och personalresurser.

För **Temaområdet Biologiskt mångfald och friluftsliv** är måluppfyllelsen god. Sju mål är uppnådda eller förväntas bli uppnådda vid målåret om detta infaller efter programperiodens slut (mål 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35). Mål 27 är delvis uppnått. Mål 34 är svårbestämt.

Fyra mål (mål 28, 29, 31 och 33) är uppnådda. Tre mål kan uppnås (mål 30, 32 och 35) då dessa mål har en målperiod som sträcker sig längre än 2021. Mål 27 är delvis uppnått och mål 34 anses vara svåruppnått på grund av kommunens läge i storstadsområde. Dessutom saknas mått. Under 2021 har tysta områden pekats ut i hänsynskartan i samrådsversionen av den nya översiktsplanen. Det betyder att hänsyn ska tas till dessa vid planering, men frågan är om målet kommer nås sett till framtida exploateringar i kommunen.

Utvecklingen är fortsatt positiv och Huddinge utsågs återigen till bästa friluftskommun i Stockholms län enligt Naturvårdsverket årliga undersökning. Besökarantalet har varit fortsatt högt i kommunens naturområden. Den primära anledningen till det ökade besökarantalet är pandemin, vilket gjort att fler etablerat nya vanor att ägna sig åt aktiviteter lokalt och utomhus. Det är viktigt att säkerställa att det finns resurser för omhändertagande av det ökade besöksantalet, så att slitage inte går ut över naturvärdena.

Måluppfyllelsen är god för våtmarksbetesmarker, för arbetet med eklandskapet och bekämpning av invasiva arter.

Arbetet med att ställa om kommunens gräsmattor till ängsmark för att stärka den biologiska mångfalden har fortsatt under 2021 och en kartläggning av vilka gräsmattor som är lämpliga finns som underlag för framtida arbete.

För att upprätthålla måluppfyllelsen behöver kommunen fortsätta det goda arbetet på att långsiktigt skydda natur för att bevara den biologiska mångfalden och

möjliggöra naturupplevelser och friluftsliv. En stor utmaning framöver blir att bibehålla det arbetet samtidigt som kommunen växer och står inför stora infrastrukturprojekt.

För **temaområdet Markanvändning och samhällsplanering** är måluppfyllelsen god eller godtagbar för flera mål och därav har temaområdet som helhet fått en godtagbar måluppfyllelse, men tolkningar ska göras med försiktighet då många mått är svårbedömda eller saknas.

Elva mål har god måluppfyllelse (mål 38, 44, 45, 46, 48, 52, 53, 54, 56, 57 och 58). Sex mål är delvis uppfyllda (mål 39, 40, 41, 42, 43 och 59). Två mål uppfylls inte eller anses svåra att uppnå (mål 47 och 49). Åtta mål anses svårbedömda (mål 36, 37, 50, 51, 55, 60, 61 och 62).

Under programperioden har kommunen implementerat ekosystemtjänstanalys som standard i arbetet med utvecklingsplaner och planprogram. En checklista för hållbart byggande med syfte att få upp hållbarhetsfrågorna för dialog med byggherrarna har tagits fram och börjat användas. Inga krav kopplat till checklistan kan dock ställas på externa byggherrar men dialogen kring checklistan sätter fokus på frågan.

Under 2021 rapporterades 145 anmälningar om översvämningar, vilket är en stor avvikelse jämfört med tidigare års inrapporteringar. Långvariga och intensiva regn orsakade större översvämningar på flera platser där planering för ombyggnad för förbättrad dagvattenhantering pågår. Den här typen av händelser kommer troligen bli mer frekventa framöver på grund av klimatförändringarna och situationen under 2021 visar på att Huddinge, likt många andra kommuner, inte är tillräckligt rustade i dagsläget. Arbetet med klimatanpassning kommer därför bli en allt viktigare fråga under kommande år.

En positiv trend kan skönjas för målen kopplat till hållbart resande. Andelen som reser kollektivt eller cyklar har ökat under programperioden. Under 2020 och 2021 har pandemin haft stor påverkan på resmönstren och jämförelser med tidigare år är därför svåra. Årets resultat är därför svårtolkat. Om biltrafiken minskat till följd av att kollektiv- och cykelresandet ökat går exempelvis inte med säkerhet utläsa ur data i denna uppföljning. Närheten för boende och arbetande till kollektivtrafik har ökat något mellan 2020 och 2021 vilket är ett resultat av kommunens ambition att i första hand bygga i kollektivtrafikhöga lägen.

Mobility management är ett viktigt redskap för kommunen i arbetet med att främja hållbara transporter. Detta då satsningar på infrastruktur inte ensamt räcker för en omställning av transporterna. Miljöprogrammet saknar idag uppföljning av mobility management-åtgärder efter 2018 då man vid en revidering av trafikstrategin tog bort dessa indikatorer.

Överlag är temaområdet svårt att följa upp då mått saknas för flera mål, eller att det utifrån måtten är svårt att dra ordentliga slutsatser. Målen behöver bli skarpare och måtten tydligare framöver. Hållbarhetsarbetet behöver utvecklas i pågående och kommande samhällsbyggnation, exempelvis genom kravställning och att i

större utsträckning premiera klimatsmarta alternativ vid upphandling av entreprenadprojekt.

För **temaområdet Gifter i miljön** är måluppfyllelsen godtagbar. Sex mål (mål 64, 66, 71, 74, 79 och 80) är uppnådda eller förväntas bli uppnådda om målåret ligger längre fram i tiden. Två mål (mål 63 och 73) har delvis uppnåtts. Sju mål (mål 67, 68, 69, 70, 76, 77 och 78) är antingen ej uppnådda eller anses svåruppnådda om målåret ligger längre fram. Inga uppdaterade siffror finns för tre utav målen (mål 65, 72 och 75), dessa mål anses därmed svårbedömda.

Positivt inom temaområdet Giftfri miljö är att halten av tungmetaller i avloppsslam fortsätter att minska.

Insamlat hushållsavfall i kommunen som geografisk plats har tyvärr ökat kontinuerligt under hela programperioden, även om Huddingeinvånaren ligger lägre än genomsnittet för Sveriges ekokommuner. Vi konsumerar mer i samhället idag och trenden ser inte ut att brytas ännu.

Flera av målen som rör avfall och avfallshantering är målen inte uppfyllda. Utvecklingen är positiv, men för långsam. Möjligheten att sortera sitt avfall för flerbostadshusen ligger på 58,2 procent vilket är nära målet om 65 procent och en ökning med ca 12 procent från föregående år. Gällande källsortering för kommunens verksamheter går det att se en ökning för de flesta avfallsfraktionerna jämfört med året innan. Under 2021 har möjligheterna för utsortering av glas, plast och metall förbättrats. Både gällande källsortering i kommunen som geografisk plats och internt inom kommunens verksamheter behöver större ansträngningar göras. En analys av varför fraktioner inte sorteras visar på flera orsaker, bl a platsbrist, kunskapsbrist och felsortering.

Arbetet med att fasa ut farliga ämnen i varor och produkter i kommunens verksamheter har gått framåt under 2021, då flertalet förvaltningar har utsett kemikalieansvariga och påbörjat kartläggning och utrensningar av kemiska produkter, enligt Handlingsplan för Gifter i miljön. Målet nås inte till 2021 men arbetet kommer att fortlöpa även nästkommande programperiod. Arbetet behöver prioriteras i ännu högre utsträckning och följas upp under kommande år för att nå målet om en giftfri miljö i kommunens verksamheter.

Kommunen ställer i högre grad miljökrav i sina upphandlingar och andelen ekologiska livsmedel är högre än snittet för Sveriges ekokommuner, men har minskat senaste åren.

På detta område har kommunen många utmaningar kvar och större ansträngningar behöver göras. Positivt är att kommunen under 2021 har inlett ett gemensamt arbete tillsammans med flera av de kommunala bolagen för att skapa bättre förutsättningar för cirkulära lösningar både för kommunens egna verksamheter och för dess invånare och verksamma.

Inom temaområdet Informera och engagera är måluppfyllelsen godtagbar. Fyra mål är uppnådda (mål 83, 84, 85, 86) och fyra mål har en ej godtagbar måluppfyllelse (mål 81, 87, 88, 89). Mål 82 har osäkerheter i måttet och anses vara svårbedömd.

Inom temaområdet arbetar kommunen aktivt med att nå ut med information till invånare och företag som ska leda till ökad miljömedvetenhet och engagemang i miljöfrågor. Detta sker framför allt genom kommunens Energi- och klimatrådgivning. Potential finns dock att öka kommunikation ut mot invånarna ytterligare till exempel genom att göra kommunens miljöarbete mer synligt på kommunens hemsida och i andra kanaler kommunen har tillgång till och därmed inspirera och engagera till hållbara beteendeförändringar.

Under 2021 har kommunen i större utsträckning än 2020 nyttjat digitala mötesplatser och kanaler, och invånarna har också i större utsträckning vant sig vid att delta på detta sätt.

Kommunens arbete med att nå ut med miljökunskap internt är ej uppfyllt under programperioden. En webbaserad miljöutbildning är dock framtagen och når medarbetare och politiker under våren 2022.

Skolorna arbetar strukturerat och integrerat med det pedagogiska målet att ge eleverna verktyg och kunskap för att kunna göra hållbara val, oavsett miljöcertifiering eller ej varför mål om miljöcertifierade skolor är mindre relevant att uppfylla.

Förvaltningens synpunkter

Huddinge kommun har fortfarande många mål som är långt ifrån att uppnås. Kommunen måste som helhet arbeta mer intensivt med miljö- och klimatfrågorna för att klara målen. Miljöarbete är en helhet där de olika områdena är lika viktiga och går inte att ställa mot varandra. Förvaltningen ser ändå att särskilt fokus behöver läggas de kommande åren på att uppnå god vattenstatus, uppnå klimatmålen för energianvändning i kommunens byggnader, minska kommunens utsläpp från tjänsteresor samt att uppnå målen relaterade till cirkularitet och ett hållbart resursutnyttjande. Arbetet med klimatanpassning kommer också bli en allt viktigare fråga under kommande år.

Utöver miljöbokslutet genomför klimat- och stadsmiljönämnden under hela året en uppföljning av kommunens helägda fastighetsbolag och övriga nämnders miljöarbete, vilket i aggregerad form redovisas inom ramen för det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet. Dialog förs också för att tillgodose nämndernas och bolagens olika behov av stöd och hjälp för att nå målen i miljöprogrammet. Därtill bjuds ordförande för respektive nämnd och bolag en gång per år in till klimat- och stadsmiljönämndens sammanträde för att informera om sitt arbete utifrån målen i miljöprogrammet. Förvaltningen dokumenterar och analyserar denna information för att sedan vid nästkommande sammanträde återrapporera till klimat- och stadsmiljönämnden.

Förvaltningen föreslår att klimat- och stadsmiljönämnden hemställer kommunfullmäktige att godkänna förslaget till miljöbokslut för 2021 i enlighet med bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Hållbarhet och barnkonventionen

Förvaltningen bedömer att förslaget till beslut är positivt ur såväl ett hållbarhetsperspektiv som ett barnperspektiv. Miljöarbetet syftar till att säkerställa en hållbar utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förvaltningens förslag till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Toralf Nilsson
Teknisk direktör

Katarina Pelin
Chef för natur- och klimatavdelningen

Bilaga

Bilaga 1. Miljöbokslut 2021

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen